

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

જગતા

વિરુદ્ધ

હરિયાણા રાજ્ય

એપ્રિલ ૨૩, ૧૯૭૪

[ન્યાયમૂર્તિઓ પી. જગમોહન રેડ્ડી અને એચ. આર. ખન્ના]

સાંયોગિક પુરાવા – ફોજદારી કેસ – નું મૂલ્ય.

આરોપીઓને હત્યા અને બળાત્કારના પ્રયાસના ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા. તેની સામેના પુરાવા સંપૂર્ણપણે સાંયોગિક જન્ય હતા, જેમાં (અ) પીડિતાના કેટલાક નાના દાગીનાની વસૂલાતનો સમાવેશ થાય છે. (બી) ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીઓમાંથી એકને તેણે કરેલી વધારાની ન્યાયિક કબૂલાત. (સી) ઘટનાના દિવસે ઘટના સ્થળની નજીક તેની હાજરી, અને (ડી) આરોપીની વ્યક્તિ પર ઇજાઓ.

અપીલને મંજૂરી આપતા અને આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કરતા.

ઠેરવ્યું: આ અદાલત સામાન્ય રીતે કલમ ૧૩૬ હેઠળ અપીલમાં પુરાવાનું પુનઃમૂલ્યાંકન કરતી નથી, પરંતુ આ કેસમાં ફરિયાદીના પુરાવામાં સ્પષ્ટ નબળાઈઓ છે. દોષિત ઠેરવવા માટે સાંયોગિક પુરાવા, માત્ર આરોપીના અપરાધની પૂર્વધારણા સાથે સુસંગત હોવા જોઈએ અને જ્યારે વાજબી હોય. શંકા છે કે આરોપી તેનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર છે. [૧૭૨ C; ૧૭૧ F]

(ક) ઘટનાના દિવસે મૃતકએ આભૂષણો પહેર્યા હતા અને તે આભૂષણો આરોપી દ્વારા મૃતકની વ્યક્તિમાંથી દૂર કરવામાં આવ્યા હતા તે પુરાવા પર કોઈ આધાર રાખી શકાતો ન હતો કારણ કે, (૧) મૃતકના શરીર પર ન મળેલા આભૂષણોનો ઉલ્લેખ એફ. આઈ. આર. માં તેના પિતા અને અન્ય સાક્ષીઓ દ્વારા કરવામાં આવ્યો ન હતો જેમણે તેનો મૃતદેહ શોધી કાઢ્યો હતો. ((૨) દિવસના પ્રકાશમાં તૈયાર કરવામાં આવેલા તપાસ અહેવાલમાં મૃતકના ઘરેણાં અને કપડાં સંબંધિત અહેવાલમાં ચોક્કસ કોલમ હોવા છતાં કોઈ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો ન હતો, (૩) ગુનાનું સ્વરૂપ દર્શાવે છે કે ગુનો જાતીય સંબંધનો છે અને આર્થિક લાભ માટે નથી, અને (૪) જમીનનો માલિક હોય તેવા આરોપી આવા નાના ઘરેણાં પોતાના ઘરે લઈ જાય અને તેને પોતાના શર્ટના ખિસ્સામાં રાખે અને આ

રીતે ગુનામાં તેની સંડોવણીનો પુરાવો આપે તેવી શક્યતા ખૂબ જ ઓછી છે.

[૧૬૯ G-H; ૧૭૦ A-D]

(બી) આરોપીએ પોલીસ સમક્ષ આત્મસમર્પણ કરવાને બદલે, ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીના ઘરે જવું જોઈએ, તેની સામે કબૂલાત કરવી જોઈએ અને તેને પોલીસ સમક્ષ લઈ જવા માટે કહેવાનું કોઈ કારણ નથી. આરોપીએ કબૂલાત કરી છે કે કેમ તે અંગેના પુરાવા અવિશ્વસનીય છે અને સંભાવનાઓનો અભાવ હોવાથી, જો પુરાવા વિશ્વસનીય અને ભરોસાપાત્ર હોવાનું જણાયું હોત તો કબૂલાત સાથે શું મૂલ્ય જોડાયેલું હોત તે પ્રશ્નને ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર નથી. તપાસ એજન્સી દ્વારા આભૂષણોને દૂર કરવા અને આરોપી પાસેથી તેમની વસૂલાત અંગે ખોટી વાર્તા રજૂ કરવાનો પ્રયાસ પણ ન્યાયેતર કબૂલાત સંબંધિત પુરાવાની વિશ્વસનીયતાને અસર કરે છે. ઉપરાંત, ફરિયાદી પક્ષ અનુસાર મોડી રાત્રે ૮ વાગ્યે મૃતદેહ મળી આવ્યો હોવા છતાં, પીડિતાના પિતા અને સરપંચ જાહેર કરી રહ્યા હતા કે આ હત્યા આરોપીએ જ કરી હતી. તે દર્શાવે છે કે મૃતદેહ રાત્રે ૮ વાગ્યા સુધીમાં પણ મળી આવ્યો હોવો જોઈએ. [૧૭૦ E-G]

(સી) હકીકત એ છે કે આરોપી બપોરે ૧ વાગ્યે તેના ખેતરમાં હતો અને સૂર્યાસ્ત સમયે ઝડપી ગતિએ ચાલતો હતો તે જરૂરી નથી કે આરોપીના અપરાધ તરફ નિર્દેશ કરે, ખાસ કરીને જ્યારે કોઈ પુરાવા ન હોય. ((i) ખેતરમાં અન્ય

કોઈ વ્યક્તિ હાજર ન હતી, અને (ii) જે સમયે ગુનો કરવામાં આવ્યો હતો તે અંગે. [૧૭૧ડી]

(ડી) એમ ધારીને કે આરોપીનું સ્પષ્ટીકરણ કે તેના વ્યક્તિ પર ઇજાઓ પોલીસ દ્વારા કરવામાં આવી હતી તે વિશ્વસનીય નથી. તે સંજોગો શંકાસ્પદ હોવા છતાં, તેને મૃત્યુદંડ સહિતના ગંભીર ગુનામાં દોષિત ઠેરવવા માટે પૂરતા નહીં હોય. [૧૭૧ઈ-એફ]

(ઈ) ઘટનાના ૨૦ દિવસ પહેલા આરોપીએ પીડિતાની સાળી સાથે અભદ્ર મજાક કરી હતી તે માત્ર હકીકત શંકાનો માન્ય આધાર હોઈ શકે નહીં, અથવા કોઈ પણ સંજોગોમાં સકારાત્મક દાવા માટે કે તે આરોપી જ હતો જેણે મૃતકની હત્યા કરી હતી. [૧૭૧એચ]

ફોજદારી અપીલીય હક્કુમત: ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૪(૧)/૧૯૭૩.

ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૯૩૧/૧૯૭૨ અને મર્ડર રેફરન્સ નં. ૪૬/૧૯૭૨માં પંજાબ અને હરિયાણા^{૫૬} અદાલતના તારીખ પમી જાન્યુઆરી, ૧૯૭૩ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી વિશેષ પરવાનગી દ્વારા અપીલ.

અપીલકર્તા તરફે આર. કે. ગર્ગ, એસ. સી. અગ્રવાલ, એસ. એસ. ભટનાગર અને વી. જે. ફાન્સિસ.

સામાવાળા તરફે એચ. એસ. મારવાહ અને ગિરીશ ચંદ્ર.

ફરિયાદી તરફે બી. ડી. શર્મા.

અદાલતનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તી ખન્ના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો. જગતા ઉર્ફે જગદીશ (૩૪) દ્વારા વિશેષ રજા દ્વારા આ અપીલ પંજાબ અને હરિયાણા વડી અદાલતના ચુકાદા સામે નિર્દેશિત કરવામાં આવી છે, જે અપીલ પર સમર્થન આપે છે અને અપીલકર્તાને કુલ પતિ (૨૩) નું મૃત્યુ અને મૃત્યુદંડની સજા માટે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૩ હેઠળ દોષિત ઠેરવે છે. અપીલકર્તાને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૭૬ હેઠળ પણ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો અને તેને આઠ વર્ષના સમયગાળા માટે સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી, પરંતુ વડી અદાલત તે દોષિત ઠરાવવામાં ફેરફાર કર્યો હતો, કે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૫૧૧ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૭૬ હેઠળ અને તેને બે વર્ષની સખત કેદની સજા સંભળાવી હતી.

મૃતક કુલ પતિ રોહતક જિલ્લાના ગુહના ગામના ફરિયાદી સાક્ષી રૂપાની પુત્રી હતી. તેણીના લગ્ન બાજના ગામના હેડ કોન્સ્ટેબલ બલદેવ સિંહ સાથે થયા હતા. વર્તમાન ઘટનાના લગભગ બે દિવસ પહેલા કુલ પતિ તેના પિતાના ઘરે આવ્યા હતા. ૧૩ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૨ની બપોરે કુલ પતિ પોતાના પિતાનું ઘર છોડીને ઘાસ કાપવા માટે તેમના ખેતરમાં ગયા હતા. આ ક્ષેત્ર ગુહના ગામની અબાદીથી ૧-૧/૨ કોસના અંતરે ફરમાના ગામના વિસ્તારમાં આવેલું છે. ત્રણ ગામો ગુહના, ફરમાના અને રિધાઓ એકબીજાની નજીક છે. આરોપી રિધાઓ ગામનો રહેવાસી છે. આરોપીનું ખેતર કુલ પતિના પિતા રૂપાને અડીને આવેલું છે. કુલ પતિ સાંજે ખેતરમાંથી પરત ન ફરતાં પિતા રૂપા અને ભાઈ મહા સિંહ તેની શોધમાં ખેતરોમાં ગયા હોવાનો આક્ષેપ છે. જ્યારે તેઓ તેમના ખેતરમાં પહોંચ્યા ત્યારે તેમને ઘાસનો ઢગલો જોવા મળ્યો. તેઓએ કુલ પતિ માટે બૂમો પાડી પરંતુ તેમને કોઈ જવાબ મળ્યો નહીં. ખેસ પી૧ જે હતી. કુલ પતિ દ્વારા લેવામાં આવ્યો હતો તે એક નાળાની પટ્ટી પર પડેલો જોવા મળ્યો હતો. રૂપા અને મહા સિંહે ગટરના દેશભક્ત પર પણ કુલ પતિ માટે બૂમો પાડી હતી પરંતુ તેમને કોઈ જવાબ મળ્યો ન હતો. ત્યારબાદ રૂપા અને મહા સિંહ તેમના ગામની અબાદીમાં પાછા ફર્યા અને ધરમ સિંહના સરપંચ, ભીમા લામ્બદાર અને સુબે સભ્ય પંચાયતને જાણ કરી. અને તેમના ગામના અન્ય લોકો કે તેમની પુત્રી કુલ પતિ શોધી શકાતી ન હતી. ત્યાં સુધીમાં અંધારું થઈ ગયું હતું. ધરમ સિંહ, ભીમ, સુબે, રૂપા, મહા સિંહ અને અન્ય ચાર કે પાંચ વ્યક્તિઓ ચાર ફાનસો લઈને

કુલપતિની શોધમાં ખેતરોમાં ગયા. પાર્ટીને કુલ પાટીનો મૃતદેહ રિસાલાના ખેતરમાં પડેલો જોવા મળ્યો હતો. કુલપતિના સલવારની દોરી ખોલી દેવામાં આવી હતી અને તે નીચેની તરફ ચહેરો રાખીને પડેલી હતી. તેની આ તેના ગળામાં બાંધવામાં આવી હતી. તેના મોં અને નાકમાંથી લોહી વહી રહ્યું હોવાનું જાણવા મળ્યું હતું. ધરમ સિંહ, ભીમ, સુબે અને અન્યને મૃતદેહની નજીક છોડીને રૂપા ઘટના સ્થળથી ૧૪ માઈલ દૂર ખારખોડા પોલીસ સ્ટેશન માટે રવાના થઈ હતી અને બીજા દિવસે સવારે ૫:૩૦ વાગ્યે પોલીસ સ્ટેશનમાં પી. એફ. નો અહેવાલ આપ્યો હતો. તે અહેવાલમાં રૂપાએ ઉપરોક્ત હકીકતો આપ્યા પછી જણાવ્યું હતું કે તેને મૃતકની હત્યા માટે જવાબદાર ગુનેગાર તરીકે જગતા આરોપી પર શંકા છે. રૂપાના જણાવ્યા અનુસાર, તે શંકાનો આધાર એ હતો કે આરોપીએ લગભગ ૨૦ દિવસ પહેલાં મહા સિંહની પત્ની તેની પુત્રવધૂ બિરમી (ફરિયાદી સાક્ષી ૩) સાથે અભદ્ર મજાક કરી હતી.

સબ ઇન્સ્પેક્ટર ગુગન સિંહ પ્રથમ માહિતી અહેવાલ નોંધ્યા પછી, એક પોલીસ ટુકડીને લઈ ગયા અને રૂપા સાથે સ્કૂટર પર ઘટના સ્થળે ગયા. પાર્ટી સવારે લગભગ ૮:૩૦ વાગ્યે ઘટના સ્થળે પહોંચી હતી. સબ ઇન્સ્પેક્ટરને ધરમ સિંહના સરપંચ, મહા સિંહ અને અન્ય લોકો દ્વારા સંરક્ષિત કૂલ પાટીનો મૃતદેહ ત્યાં પડેલો જોવા મળ્યો. જમીન પર લોહી પડેલું જોવા મળ્યું હતું. સંઘર્ષના સંકેતો પણ હતા. ઇન્સ્પેક્ટરે તપાસ અહેવાલ અને ઇજાનું નિવેદન તૈયાર કર્યું. ત્યારબાદ

મૃતદેહને પોસ્ટમોર્ટમ માટે રોહતક મોકલવામાં આવ્યો હતો. ૧૫ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૨ના રોજ સવારે ૧૦ વાગ્યે રોહતક ખાતે ડૉ. કે. કે. સેન દ્વારા કુલ પતિના મૃતદેહ પર પોસ્ટમોર્ટમ કરવામાં આવ્યું હતું.

ફરિયાદી પક્ષના કેસ અનુસાર, ૧૪ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૨ના રોજ સબ ઇન્સ્પેક્ટર દ્વારા આરોપી શોધી શકાયો ન હતો. ૧૫ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૨ની સવારે સબ ઇન્સ્પેક્ટર ફરમાના ગામની સહકારી મંડળીની કચેરીમાં હાજર હતા. તે દિવસે સવારે લગભગ ૬:૩૦ વાગ્યે, આરોપી ફરમાના ગામના ફરિયાદી સાક્ષી રામ સિંહના ઘરે ગયો હતો અને તેને કહ્યું હતું કે કુલ પાટીની ખેતરમાં તેના હાથે હત્યા કરવામાં આવી છે અને તેણે એક જિન કર્યું છે. આરોપીએ રામ સિંહને તેને પોલીસ સમક્ષ રજૂ કરવાની વિનંતી પણ કરી હતી. રામસિંહે તે મુજબ આરોપીઓને સવારે ૭:૩૦ વાગ્યે સહકારી મંડળીની કચેરીમાં સબ ઇન્સ્પેક્ટર ગુગન સિંહ સમક્ષ રજૂ કર્યા હતા. સબ ઇન્સ્પેક્ટરે આરોપીની ધરપકડ કરી હતી. સબ-ઇન્સ્પેક્ટર દ્વારા પૂછપરછ કરવામાં આવતા આરોપીએ ધરમ સિંહ અને સુબેની હાજરીમાં ખુલાસો કર્યો કે તેણે તેના ઘરમાં શર્ટના ખિસ્સામાં એક ઢોલ (ગળામાં પહેરવા માટેનું એક નાનું આભૂષણ) અને એક કોકા (નાકની પિન) રાખ્યું હતું અને તે જમ કરાવી શકે છે. ત્યારબાદ સબ ઇન્સ્પેક્ટર દ્વારા આરોપીના ફરિયાદી સાક્ષીનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું. ત્યારબાદ આરોપી પોલીસ ટુકડીને ફરમાનાથી બે ફ્લોંગના અંતરે આવેલા રિધાઓ ગામમાં તેના ઘરે લઈ

ગયો. તેના ઘરમાં લટકતો શર્ટ પી. એસ. આરોપીએ ઢોલ પીર અને કોકા પીઝ જમ કર્યા હતા. શર્ટ ધોવાઈ હોવા છતાં લોહીથી ખરડાયેલો લાગતો હતો. ઢોલ, કોકા અને શર્ટનો કબજો લઈને સીલ કરી દેવામાં આવ્યા હતા.

ધરપકડ સમયે આરોપીની વ્યક્તિ પર પણ ઈજાઓ હોવાનું જાણવા મળ્યું હતું. તે દિવસે સાંજે ૧૨. ૩૦ વાગ્યે ડૉ. પવન કુમાર પાસેથી તેમની તપાસ કરવામાં આવી હતી. ડૉક્ટરે આરોપી વ્યક્તિ પર ૧૨ ઘસારો જોયો ઈજાઓ સરળ હતી અને ભોળા હથિયારને કારણે થઈ હતી. એક પ્રશ્નના જવાબમાં, ડૉક્ટરે જણાવ્યું હતું કે ડાબા હાથ પરના બે ઘર્ષણ સેઈલ્સ અથવા દાંતના ડંખને કારણે થઈ શકે છે. જ્યારે આરોપીની તપાસ કરવામાં આવી ત્યારે તેના અંગ પર સ્મેગમા પણ મળી આવ્યો હતો.

શ્રી રાણાપરતાપ તહસીલદાર (ફરિયાદી સાક્ષી ૧૦) દ્વારા ૪ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૭૨ના રોજ ઢોલ પીર અને કોકા પીઝના સંબંધમાં ઓળખની કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આવી હતી. ઢોલ અને કોકાને એક અન્ય કોકા અને બે ઢોલ સાથે મિશ્રિત કરવામાં આવ્યા હતા. ઢોલ પી ર અને કોકા પી ડ ને મહા સિંહની પત્ની બિરમી દ્વારા યોગ્ય રીતે ઓળખવામાં આવ્યા હતા, કારણ કે આ મૃતકના હતા. ઉપરોક્ત ઢોલ અને કોકાની ઓળખ થાન સિંહ ગોલ્ડસ્મિથ (ફરિયાદી સાક્ષી

૧૧) દ્વારા પણ કરવામાં આવી હતી, જેઓ મૃતકના સસરા સુરજા મલ માટે સાક્ષી દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવ્યા હતા.

સુનાવણીમાં આરોપીની અરજી નકારી કાઢવામાં સરળ હતી. પોતાની વ્યક્તિને થયેલી ઇજાઓના સંદર્ભમાં આરોપીએ જણાવ્યું હતું કે ૧૪ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૨ના રોજ સવારે ૧૦ વાગ્યે પોલીસ દ્વારા તેને તેના ખેતરમાંથી બોલાવવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ તેને પોલીસ સ્ટેશનમાં રાખવામાં આવ્યો હતો. આરોપીએ ઉમેર્યું હતું કે તેના વ્યક્તિ પરની ઇજાઓ પોલીસના કારણે થઈ હતી. તેણે રામ સિંહ સમક્ષ વધારાની ન્યાયિક કબૂલાત કરી હતી અને તેણે શર્ટના ખિસ્સામાંથી ઢોલ અને કોકા જમ્મ કચ્ચા હોવાના આરોપોને આરોપીઓએ નકારી કાઢ્યા હતા.

જાણીતા સેશન્સ જજ રોહતક, જેમની સામે આરોપી સામે કેસ ચલાવવામાં આવ્યો હતો, તેમણે આરોપીની વધારાની ન્યાયિક છૂટ તેમજ આરોપીના કહેવા પર શર્ટના ખિસ્સામાંથી ઢોલ અને કોકાની વસૂલાત વિશેના ફરિયાદી પુરાવાનો સ્વીકાર કર્યો હતો. શર્ટ પીટની વસૂલાતને વાંધાજનક સંજોગો ન હોવાનું માનવામાં આવ્યું હતું કારણ કે કોઈએ એ વાતનો ખુલાસો કર્યો ન હતો કે ઘટનાના દિવસે આરોપીએ તે શર્ટ પહેર્યો હતો. કિશના (પ્રોસીક્યુશન સાક્ષી ૫) અને ચત્તર સિંહ (પ્રોસીક્યુશન સાક્ષી ૬) ના પુરાવા પર પણ સેશન્સ જજ

દ્વારા રિલાયન્સ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. કિશના અનુસાર, તેણે ઘટનાના દિવસે બપોરે લગભગ ૧ વાગ્યે આરોપીને તેના ખેતરમાં જોયો હતો. સાક્ષીએ કુલ પતિને તે સમયે ગટરની બાજુમાં તેના પિતાના ખેતરમાં જતા પાણી જોયા હતા. છત્તર સિંહ ફરિયાદી સાક્ષીએ જુબાની આપી હતી કે તે દિવસે લગભગ સૂર્યાસ્ત સમયે તેણે આરોપીને ઝડપી ગતિએ પાકા રસ્તા પર ચાલતા જોયો હતો. તે સમયે આરોપી પોતાના ગામ તરફ જઈ રહ્યો હતો. સાક્ષી દ્વારા ઘેરાયા પછી, આરોપી રોકાયો નહીં અને કહ્યું કે તેને કંઈક કામ છે. પરિણામે આરોપીને દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો અને અગાઉ જણાવ્યા મુજબ સજા ફટકારવામાં આવી હતી.

અપીલ અને સંદર્ભ પર વડી અદાલત ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલા દષ્ટિકોણ સાથે નોંધપાત્ર રીતે સંમત થઈ. આરોપીના અંગ પર સ્મેગ્માની હાજરીને ધ્યાનમાં રાખીને, વડી અદાલતનો અભિપ્રાય હતો કે બળાટકારના ગુનાનું વાસ્તવિક કૃત્ય શંકાસ્પદ હતું. એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે આરોપીએ કુલ પતિ પર બળાટકાર કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો.

અમે અપીલકર્તા વતી શ્રી ગર્ગ અને રાજ્ય વતી શ્રી મારવાહને સાંભળ્યા છે અને અમારો અભિપ્રાય છે કે આરોપી-અપીલકર્તાની દોષિતતાને ટકાવી શકાતી નથી.

તેમાં કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે કુલ પતિ પશુ હુમલાનો ભોગ બન્યો હતો. હુમલાખોરે ન માત્ર તેણી પર બળાત્કાર ગુજાર્યો હતો અથવા બળાત્કાર કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો, પરંતુ તેણીનું ગળું દબાવીને હત્યા પણ કરી હતી. મૃતદેહની પોસ્ટમોર્ટમ તપાસ કરનાર ડૉ. કે. કે. સેનના જણાવ્યા અનુસાર, મૃતકની ગરદન તેની ચોટી સાથે ચુસ્ત રીતે બાંધેલી મળી આવી હતી. લીગેચર માર્ક આડી રીતે સતત અને સંપૂર્ણ હતું. અસ્થિબંધન ચિહ્નના વિચ્છેદન પર, ચામડીની નીચેની પેશીઓમાં લોહી જોવા મળ્યું હતું. કુલપતિનો ચહેરો સોજો અને સાયનોસિસ હતો, મોં ખુદ્ધ હતું અને જીભ બહાર નીકળી રહી હતી. તેનો ચહેરો અને નાક લોહીથી ખરડાયેલા હતા. જમણા કાનમાંથી લોહી પણ વહી રહ્યું હતું. યોનિમાર્ગની દિવાલની જમણી બાજુએ જખમ હતો. ડાબા હાથની વચ્ચેની આંગળી પર ઘા હતો. આખા શરીર પર સંખ્યાબંધ ઘસારો પણ હતા. પેટમાં ત્રણ ઑંસ પચેલો ખોરાક હતો. ડૉક્ટરના મતે, મૃત્યુ ગળું દબાવીને શ્વાસ રૂંધાઈ જવાને કારણે થયું હતું. ડૉક્ટરે યોનિમાર્ગ સ્મીયરની ત્રણ સ્લાઈડ્સ લીધી અને તે જ મોકલી. રાસાયણિક પરીક્ષકને, જેનો અહેવાલ તેના પર વીર્યની હાજરી દર્શાવે છે.

ફરિયાદી પક્ષનો કેસ એ છે કે તે આરોપી હતો જેણે કુલ પતિ મૃતકનું ગળું દબાવીને હત્યા કરી હતી. વડી અદાલત વધુમાં શોધી કાઢ્યું છે કે મૃતકની હત્યા આરોપી દ્વારા કરવામાં આવી હતી જ્યારે તેણે તેના પર બળાત્કાર કરવાનો

પ્રયાસ કર્યો હતો. આ ઘટનાનો કોઈ નજરે જોનાર સાક્ષી નથી, પરંતુ ફરિયાદી પક્ષે આરોપી પાસેથી મૃતકની ઢોલ પી ર અને કોકા પી ૩ ની વસૂલાત તેમજ રામ સિંહ પ્રોસીક્યુશન સાક્ષીને કરવામાં આવેલી વધારાની ન્યાયિક કબૂલાત પર આધાર રાખ્યો છે. ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા રિલાયન્સને એ હકીકત પર મૂકવામાં આવ્યું છે કે આરોપી ઘટનાના દિવસે ઘટનાના સ્થળની નજીક હાજર હતો અને તેના વ્યક્તિ પર ઈજાઓ થઈ હતી.

અમે પહેલા આરોપીના કહેવા પર મૃતકના ઘરેથી તેની માલિકીના ઢોલ પી ર અને કોકા પી ૩ ની વસૂલાત અંગેના પુરાવા સાથે વ્યવહાર કરી શકીએ છીએ. આ સંદર્ભમાં પુરાવાઓમાં સબ ઇન્સ્પેક્ટર ગુગન સિંહ (ફરિયાદી સાક્ષી ૧૬), ધરમ સિંહ સરપંચ (ફરિયાદી સાક્ષી ૧૨) અને રાજમલ લામ્બદાર (ફરિયાદી સાક્ષી ૧૩) ની જુલાનીનો સમાવેશ થાય છે. અમારી પાસે શ્રી રાણાપરતાપ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી ઓળખની કાર્યવાહીમાં બિરમી અને થાન સિંહ પ્રોસીક્યુશન સાક્ષીઓ દ્વારા તે બે આભૂષણોની ઓળખ અંગેના વધુ પુરાવા છે. રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી, અમારું માનવું છે કે ફરિયાદી પક્ષનો આરોપ કે ઘટના સમયે મૃતકએ ઢોલ પીર અને કોકા પી૩ પહેર્યા હતા અને તે જ આરોપી દ્વારા દૂર કરવામાં આવ્યા હતા તે અત્યંત અસંભવિત છે. જો ફુલ પતિ મૃતક, હકીકતમાં, ઘટનાના દિવસે ઢોલ પી ર અને કોકા પી ૩ પહેરેલો હતો અને જ્યારે તેનો મૃતદેહ મળી આવ્યો ત્યારે તે ગુમ હોવાનું જણાયું હોત, તો

તેના પિતા રૂપા (ફરિયાદી સાક્ષી ૨) અને ભાઈ મહા સિંહ (ફરિયાદી સાક્ષી ૮) એ હકીકતની નોંધ લીધી ન હોત કે જ્યારે તેમને ખેતરમાં મૃતદેહ પડ્યો હતો ત્યારે તે બે ઘરેણાં ગુમ થઈ ગયા હતા. તે કાર્યક્રમમાં રૂપાએ એ હકીકતનો ઉલ્લેખ કર્યો હોત કે પ્રથમ માહિતી અહેવાલમાં ઢોલ અને કોકા ગુમ હતા. જોકે, પ્રથમ માહિતી અહેવાલમાં તે બે આભૂષણો અથવા તેમના શરીરમાંથી દૂર કરવામાં આવ્યા હોવાનો કોઈ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો ન હતો. રાજ્ય વતી શ્રી મારવાહએ દલીલ કરી છે કે તે શક્ય છે કે મૃતકના પિતા અને ભાઈએ જ્યારે મૃતદેહ મળ્યો ત્યારે રાત્રે તે બે આભૂષણો હટાવવાની નોંધ ન લીધી હોય. એમ ધારીએ તો, જ્યારે બીજા દિવસે સબ ઇન્સ્પેક્ટર ગુગન સિંહ દ્વારા દિવસના પ્રકાશમાં તપાસ અહેવાલ તૈયાર કરવામાં આવ્યો ત્યારે આ હકીકતનો કોઈ ઉલ્લેખ કેમ કરવામાં આવ્યો ન હતો તેનું અમને કોઈ કારણ મળતું નથી. તપાસ અહેવાલમાં સબ ઇન્સ્પેક્ટરે પ્રથમ માહિતી અહેવાલમાં આપેલા રૂપાના નિવેદનને ફરીથી રજૂ કર્યું હતું. તપાસ અહેવાલના સ્તંભ નંબર ૭ ખાસ કરીને મૃતકના કપડાં અને આભૂષણોની સ્થિતિ સાથે સંબંધિત છે અને તપાસ અહેવાલ તૈયાર કરતા પોલીસ અધિકારીએ તે સ્તંભમાં આભૂષણો દૂર કરવાને કારણે મૃત શરીર પર થયેલા કોઈપણ નિશાન તેમજ તે આભૂષણો સાથે સંબંધિત અન્ય બાબતો વિશે એન્ટ્રી કરવી પડશે. એવું માનવું સ્વાભાવિક છે કે સબ-ઇન્સ્પેક્ટર ઉપરોક્ત સ્તંભમાં મૃતક દ્વારા પહેરવામાં આવતા આભૂષણો અંગે રૂપા અને અન્ય લોકો પાસેથી પૂછપરછ કરશે. ઉપરોક્ત કોલમ હોવા છતાં, ખોવાયેલા ઢોલ અને

કોકાનો કોઈ ઉદ્દેશ કરવામાં આવ્યો ન હતો તે હકીકત દર્શાવે છે કે આ સંદર્ભમાં પુરાવા પછીથી રજૂ કરવામાં આવ્યા છે. ગુનાની પ્રકૃતિ પરથી એવું પણ લાગે છે કે ગુનેગારનો ઉદ્દેશ શારીરિક જુસ્સાને તૃપ્ત કરવાનો હતો, આર્થિક લાભ નહીં. તે ખૂબ જ અસંભવિત લાગે છે કે આરોપી જે જમીન માલિક છે તે મૃતકના બે નાના આભૂષણો તેના ઘરે લઈ જશે અને તેને તેના શર્ટના ખિસ્સામાં રાખશે, તેમ છતાં તે બે આભૂષણો મૃતકની હત્યા સંબંધિત ગુનામાં તેની સંડોવણીનો પુરાવો આપશે. તેથી, અમે એ પુરાવા પર કોઈ આધાર રાખવા તૈયાર નથી કે ઘટનાના દિવસે મૃતકએ ઢોલ પીર અને કોકા પીઝ પહેર્યા હતા અને તે બે આભૂષણો આરોપી દ્વારા મૃતકની વ્યક્તિમાંથી દૂર કરવામાં આવ્યા હતા.

જ્યાં સુધી આરોપીની કથિત વધારાની ન્યાયિક કબૂલાતની વાત છે, ત્યાં સુધી ફરિયાદી પક્ષે રામ સિંહ (ફરિયાદી સાક્ષી જ) ના પુરાવા પર આધાર રાખ્યો છે. તે સાક્ષીના પુરાવા દ્વારા લેવામાં આવ્યા પછી, આપણે તેને વિશ્વાસમાં અભાવ અને સત્યની કોઈ વીંટીથી વંચિત હોવાનું અનુભવીએ છીએ. ૧૫ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૨ની સવારે ફરમાના ગામમાં કો-ઓપરેટિવ સોસાયટીની કચેરીમાં પોલીસ હાજર હતી. અમને કોઈ કારણ દેખાતું નથી કે આરોપીએ પોલીસ સમક્ષ આત્મસમર્પણ કરવાને બદલે, ફરમાના ગામમાં રામ સિંહના ઘરે જવું જોઈએ, તેની સામે કબૂલાત કરવી જોઈએ અને તેને પોલીસ સમક્ષ આરોપીને રજૂ કરવા માટે કહેવું જોઈએ. આરોપી પોતે કેમ જઈને પોલીસ સમક્ષ

હાજર ન થઈ શક્યો તે અંગે અમને કંઈ બતાવવામાં આવ્યું નથી. અમે ઉપર ઉદ્દેખ કર્યો છે કે આ કેસમાં આરોપી પાસેથી મૃતક કુલપતિના દાગીનાની વસૂલાતની વાર્તા રજૂ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે. મૃતકના આભૂષણોને દૂર કરવા અને આરોપી પાસેથી તેમની વસૂલાત વિશે ખોટી વાર્તા રજૂ કરવાનો તપાસ એજન્સીનો પ્રયાસ, અમારા મતે, રામ સિંહ પ્રોસીક્યુશન સાક્ષીને કથિત રીતે કરવામાં આવેલી વધારાની ન્યાયિક કબૂલાત સંબંધિત પુરાવાની વિશ્વસનીયતાને પણ અસર કરશે. વધારાની ન્યાયિક કબૂલાત વિશેનો પુરાવો એ બાબતોનો નબળો પુરાવો છે. જો તે જ સંભાવનામાં અભાવ છે કારણ કે તે છે. વર્તમાન કિસ્સામાં, તેને નકારી કાઢવામાં કોઈ મુશ્કેલી રહેશે નહીં. તેથી, અમે આરોપીની વધારાની ન્યાયિક કબૂલાત સંબંધિત પુરાવા પર કોઈ આધાર રાખવા તૈયાર નથી.

શ્રી મારવાહએ કેટલાક કેસોમાં અવલોકનોના આધારે દલીલ કરી છે કે કબૂલાતની કિંમતને ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા અન્ય પુરાવાઓ સાથે લઈને નક્કી કરવી જોઈએ. અમારા મતે, આ પ્રશ્ન ત્યારે જ ઊભો થશે જ્યારે કબૂલાત કરવા અંગે વિશ્વસનીય પુરાવા હશે. જો, જો અદાલતને આ મુદ્દા પર પુરાવા મળે કે શું આરોપીએ કબૂલાતને અવિશ્વસનીય અને સંભાવનાનો અભાવ ગણાવ્યો છે, તો કબૂલાત સાથે શું મૂલ્ય જોડવામાં આવ્યું હોત તે અંગે કોઈ પ્રશ્ન ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર નથી, જો આરોપીએ તેને બનાવ્યું હોવાના પુરાવા વિશ્વસનીય અને

વિશ્વસનીય હોવાનું જણાયું હોત. તે સ્પષ્ટ છે કે કબૂલાતનું મૂલ્ય ત્યારે જ જાણી શકાય છે જ્યારે આરોપીએ તેને બનાવ્યું હોય તે અંગેના વિશ્વસનીય પુરાવા દ્વારા તેનું અસ્તિત્વ સ્થાપિત થાય.

હવે આપણે આરોપી પાસે હોવાના પુરાવા સાથે વ્યવહાર કરી શકીએ છીએ. ઘટનાના દિવસે ઘટનાના સ્થળે અથવા તેની આસપાસ જોવામાં આવ્યું હતું. આ સંદર્ભમાં પુરાવામાં કિશના (ફરિયાદી સાક્ષી ૫) અને ચત્તર સિંહ (ફરિયાદી સાક્ષી ૬) નું નિવેદન સામેલ છે. કિશના અનુસાર, તેણે આરોપીને બપોરે ૧ વાગ્યે તેના ખેતરમાં કામ કરતો જોયો હતો. સાક્ષીએ કુલ પતિને ગટરની બાજુના ખેતરોમાં જતા પછી જોયા હતા. ગુનો કરવાનો સમય કેટલો હતો તે દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ સામગ્રી નથી. તે સમયે ખેતરોમાં અન્ય કોઈ વ્યક્તિઓ હાજર ન હતા તે દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ પુરાવા નથી. આ સંજોગોમાં બપોરે ૧ વાગ્યે આરોપીની તેના ખેતરમાં હાજરી કાર્યવાહીના કેસને ખૂબ દૂર ન લઈ જઈ શકે. જ્યાં સુધી છત્તર સિંહ પ્રોસીક્યુશન સાક્ષીના પુરાવાનો સંબંધ છે, અમે શોધી કાઢ્યું છે કે સાક્ષીએ જે જુબાની આપી છે તે એ છે કે આરોપી સૂર્યાસ્ત સમયે ઝડપી ગતિએ તેના ગામ તરફ પાકા રસ્તા પર ચાલતો જોવા મળ્યો હતો. સાક્ષી દ્વારા અટકાવવામાં આવતા આરોપી રોકાયો નહીં અને કહ્યું કે તેની પાસે કંઈક કામ છે. આ સંજોગો પછી આરોપીના દોષ તરફ નિર્દેશ કરે તે જરૂરી નથી.

છેવટે, અમારી પાસે આરોપીની વ્યક્તિ પર જે ઇજાઓ મળી હતી તેના પુરાવા છે. આરોપીનું સ્પષ્ટીકરણ છે કે તે ઇજાઓ તેને પોલીસ દ્વારા કરવામાં આવી હતી. તે ઇજાઓ અંગે આરોપીનું સમજૂતી વિશ્વાસપાત્ર નથી એમ ધારીને, આ સંજોગો તેમજ ઘટનાના દિવસે બપોરે ૧ વાગ્યે તેના ખેતરોમાં હાજર રહેવા અને સૂર્યાસ્ત સમયે તેના ગામ તરફના પાકા રસ્તા પર જવા વિશેના સંજોગો, મૃત્યુદંડને લગતા ગંભીર ગુનામાં આરોપીની સજાની બાંહેધરી આપવા માટે ભાગ્યે જ પૂરતા છે. તે સારી રીતે સ્થાપિત છે કે દોષિત ઠેરવવા માટે પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા માત્ર આરોપીના અપરાધની પૂર્વધારણા સાથે સુસંગત હોવા જોઈએ. આ કેસમાં રજૂ કરવામાં આવેલા પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા માટે પણ આ જ સાચું ન કહી શકાય.

આપણે એક અન્ય પરિસ્થિતિનો પણ ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ. ધરમ સિંહના સરપંચ (ફરિયાદી સાક્ષી ૧૨) અનુસાર, કુલ પાટીનો મૃતદેહ હતો. તેની સામે, ધર્મ (ફરિયાદી સાક્ષી ૭) નો પુરાવો એ છે કે તે દિવસે ધરમ સિંહ અને રૂપાએ રાત્રે ૮ વાગ્યે તેમને કહ્યું હતું કે જગતા આરોપીએ રૂપાની પુત્રીની હત્યા કરી હતી. આમ ધર્મનો પુરાવો દર્શાવે છે કે કુલ પાટીનો મૃતદેહ રાત્રે ૮ વાગ્યા પહેલાં મળી આવ્યો હતો અને ધરમ સિંહ પ્રોસીક્યુશન સાક્ષીનો પુરાવો છે કે લગભગ ૧૧ વાગ્યે અથવા ૧૧. ૩૦ વાગ્યે મૃતદેહ મળી આવ્યો હતો તે સાચું નથી. તે પણ સ્પષ્ટ નથી કે રૂપા અને ધરમ સિંહ કેવી રીતે હકારાત્મક હોઈ શકે

કે તે આરોપી હતો જેણે મૃતકની હત્યા કરી હતી કારણ કે આવી બાબતમાં, જ્યારે કોઈ નજરે જોનાર સાક્ષી નથી, ત્યારે વાસ્તવિક ગુનેગાર વિશે કોઈ ચોક્કસ ન હોઈ શકે. હકીકત એ છે કે આરોપીએ વર્તમાન ઘટનાના લગભગ ૨૦ દિવસ પહેલાં બિરમી સાથે અભદ્ર મજાક કરી હતી તે શંકા અથવા શંકા માટે ભાગ્યે જ માન્ય આધાર હશે. સકારાત્મક દાવા માટે કોઈ પણ કેસ કે તે આરોપી હતો જેણે મૃતક કુલ પાટીની હત્યા કરી હતી. જોકે પ્રથમ માહિતી અહેવાલમાં રૂપા પ્રોસીક્યુશન સાક્ષીએ માત્ર આરોપી અપીલકર્તાની સંડોવણી અંગે પોતાની શંકા વ્યક્ત કરી હતી, ધર્મ પ્રોસીક્યુશન સાક્ષીના પુરાવા દર્શાવે છે કે, ઉપર જણાવ્યા મુજબ, રૂપા અને ધરમ સિંહ પ્રોસીક્યુશન સાક્ષીઓએ રાત્રે ૮ વાગ્યે હકારાત્મક રીતે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે મૃતકની હત્યા આરોપી દ્વારા કરવામાં આવી હતી. તે શક્ય છે કે આરોપીની સંડોવણી વિશે રૂપા અને ધરમ સિંહ સાથે કેટલીક અન્ય પુરાવા સામગ્રી હતી પરંતુ તે ટ્રાયલમાં રજૂ કરવામાં આવી નથી. વાસ્તવમાં રજૂ કરાયેલા પુરાવા કાં તો અવિશ્વસનીય છે અથવા જેમ કે દોષિત ઠેરવવા માટે પૂરતા નથી.

તેમાં કોઈ શંકા નથી કે આ અદાલત સામાન્ય રીતે કલમ ૧૩૬ હેઠળ અપીલમાં પુરાવાઓનું પુનઃમૂલ્યાંકન કરતી નથી, પરંતુ તે હકીકત આ અદાલતના પોતાના માટે આ મામલાની તપાસ કરવાના માર્ગમાં ઊભી નહીં થાય, જો તેને લાગે કે મૃત્યુદંડ સાથે સંકળાયેલા કેસમાં ફરિયાદી પુરાવા અમુક

સ્પષ્ટ નબળાઈથી પીડાય છે. આરોપીની વ્યક્તિ પર ઈજાઓની હાજરી તેની મકાઈની વિપુલતા અંગે શંકા પેદા કરે છે પરંતુ તે શંકા પોતે જ અને અન્ય ગુનાહિત પુરાવાની ગેરહાજરીમાં તેની સજાને સમર્થન નહીં આપે. કોઈ પણ સંજોગોમાં આ બાબત વાજબી શંકાથી મુક્ત નથી અને આરોપીને તેનો લાભ મળવો જરૂરી છે.

તેથી અમે અપીલ સ્વીકારીએ છીએ, આરોપીની સજાને રદ કરીએ છીએ અને તેને નિર્દોષ જાહેર કરીએ છીએ.

વી.પી.એસ.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકૃતિ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.